

Viten UTVANDRINGEN TIL AMERIKA

John F. Kennedy elsket englekaken hennes og kom ofte på kjøkkenet og tigget

Mathilde var kokke hos Kenn

Mathilde Heldal fra Lillesand var – med korte avbrudd – kokke hos Kennedy-familien i over 20 år.

Hun skulle opparbeide seg et ry som en kokke av beste slag. I flere år arbeidet hun i de luksuriøse hjemmene til de søkkrike Morgan- og Vanderbilt-familiene, før turen gikk til Kennedy-ene, vel det nærmeste USA har vært å ha en «kongelig» familie. Historien om Mathilde er en av dem du kan kikke nærmere på når Lillesand By- og Sjøfartsmuseum nå har åpnet dørene for sommerutstillingen «Junaiten i Lillesand». Hele utstillingen bygger på den tilknytningen mange lillesandere hadde – og til dels har – til landet på den andre siden av Atlanteren. Her er massevis av gjenstander samlet inn, fra imponerende «Amerika-kofferter», avisutklipp, brev og bilder til våre dagers barbie dukker. Ikke rart USAs ambassadeattaché Patrick Gerathy dukket opp for å åpne det hele. For øvrig med tidsriktig og duvende Amerikaglis av merket Cadillac fra 1947! Størst interesse vil det nok knytte seg til historien om Mathilde Heldal. Mathilde ble født med det ene beinet omtrent 10 centimeter kortere enn det andre. Dette har nok vært hardt da hun vokste opp. Men det hindret henne ikke i å dra over til Amerika i svært ung alder. Mathilde var født i 1893. Alt i 1906-7, like etter at hun var konfirmert, dro hun over havet til sin kusine som drev en kafé i Brooklyn. Der ble Mathilde barnepike i familien.

Hadde 34 tjenere Det skulle imidlertid ikke gå lang tid før hun fikk opparbeidet seg et rykte for å være flink til å lage mat. Særlig ble hun spesialist i «French Cuisine», det franske kjøkken. Hun skulle bli kokke hos flere av Amerikas store finansfyrster. Som ung begynte hun hos J. P. Morgan som annenkokke. John Pierpoint Morgan var en dominerende mann i amerikansk finansliv, med General Electric og jernbane som stikkord. Da han døde, etterlot han seg en av tidenes største private samlinger av kunstverk. Så kom tiden som kokke hos Vanderbilt-familien. De hadde innvandret fra Nederland og slo seg opp på shipping og jernbane. De ble den sjuende rikeste

GODE VENNER: Mathilde fikk et svært nært forhold til Kennedy-familien i de over 20 årene hun var kokke hos Joseph og Rose Kennedy. Her i prat med selve presidenten, John Fitzgerald — som elsket englekakene hennes! FOTO: TORSTEIN ØEN

DRO OVER: Mathilde Heldal var så vidt konfirmert da hun og broren Trygve dro over Atlanteren. Mathilde begynte som hushjelp, men skulle snart bli kokke i de mest velstående hjemmene i USA. FOTO FRA UTSTILLINGEN «JUNAITEN I LILLESAND»

LILLESANDSFORENING: Brooklyn hadde faktisk sin egen Lillesandsforening noen år. Den ble etablert i 1926 og nedlagt på 50-tallet. Den samlet blant annet inn penger til etableringen av sjømannshjemmet og Vestre Mo-land Gamlehjem i landet de forlot. FOTO FRA UTSTILLINGEN «JUNAITEN I LILLESAND»

familien i historien. Og de var ikke redde for å vise fram rikdommen sin. Familien besto av tre voksne mennesker, og de hadde 34 tjenere. Mrs. Vanderbilt var sosietetens dronning

» Bobby var den jeg likte aller best av dem alle. En vidunderlig mann. Så ærlig.

Mathilde Heldal, sagt i intervju til Alle Kvinners Jul i 1969.

så lenge hun levde. Den stilen og all den stasen! sa Mathilde Heldal til Agnes Varen Ugland. Anledningen var et stort anlagt intervju med Mathilde i Alle Kvinners Jul i 1969. Og Mathilde forteller: – Huset tok opp et helt kvartal på Fifth Avenue, og det var et utall av værelser. Jeg visste aldri riktig hvor mange. Gatedøren var så bred at en ikke kunne tro det var sant, og utenfor stod to «footmen» i plommefarget livré, lange jakker, korte fløyels knebukser, hvite strømper og lakksko. De

tok imot visittkort og geleidet gjestene inn. Og dem var det mange av! Hver eneste dag kom det noe sånt som 40- 50 stykker til te, og i hele operasesongen var det en gang i uka middag for over 100 gjester, denne ble etterfulgt av danseaften for fem hundre, det var i ballrommet. 600 forgylte stoler sto langs veggene og på balkongen, mintes Mathilde. Og hvilke gjester som kom! Kronprins Olav og kronprinsesse Märtha, hertugen av Windsor, kongen av Siam og et utall prinser og

prinsesser. Alle med sekretærer og kammerpiker. Fru Vanderbilt var ikke så lite sosietetsgal. Folk uten bakgrunn hadde ikke noe å gjøre der i huset! Ofte var det ti retter på menyen, fra russisk kaviar til krabber mindre enn en fingernegl og småfugl innsendt fra Skottland. På kjøkkenet var tempoet høyt. Kokkene var fryktelig hissige og kjeftet vilt. Dette var virkelig «Hell's kitchen»! Men hun lærte mye og fikk stadig bedre jobber.